

МЕТОДИ РЕМОНТІВ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Леонтьєва В. І.

Україна, м. Миколаїв ВНЗ Миколаївський політехнічний інститут

There are exposed the methods of leading of repairmen's, it is offered the single nomenclature of its items in the educational establishments.

Основні засоби є необхідним фактором будь – якої діяльності. Ефективність їх використання, якісні параметри їх експлуатації пов'язані з їх своєчасним ремонтом, поліпшенням експлуатаційних характеристик, якісним утриманням, що передбачає відповідні витрати.

Розмір витрат, появ заний з ремонтом об'єктів основних засобів перебуває в прямій залежності від методів їх проведенням.

Значний внесок у розкриття даного питання зробили такі вчені, як Білоконний П.Г., Боднар Т.П. [8], Іонас Б.Я., Рейнін С.Н. [10], Єфімов О.Н. [9], Пірогов К.М., Нодель Г.М. [11]. Але розкривались, як правило, методи проведення ремонтних робіт на промислових підприємствах. В економічній літературі не приділялось значної уваги методам проведення ремонтних робіт у закладах освіти.

Метою статті є розробка рекомендацій щодо застосування діючих методів ремонтів об'єктів основних засобів у закладах освіти, їх калькуляційних статей, які відповідно впливають на розмір їх витрат.

В основу організації ремонтних робіт покладено певні уявлення про надійність технічних об'єктів, які систематизовано викладено в ДСТУ 2860-94 [4]. Згідно з п. 1.1 стандарту, його дія поширюється на технічні системи, програмні засоби, споруди, машини, апаратуру або його окремі компоненти. Вище наведений перелік входить до складу класифікаційних груп основних засобів згідно з ПСБО 7 «Основні засоби» [1]. Отже, терміни та визначення, які наведені ДСТУ 2860-94 є обов'язковими для визначення відмінностей між ремонтами, які направлені на відновлення справності або працездатності та відновлення ресурсу об'єкта, та технічним обслуговуванням об'єктів основних засобів.

Для організації та проведення ремонту в закладах освіти повинні використовувати спеціально розроблені з цією метою нормативні та методичні документи, в яких розкривається і деталізуються основні моменти ремонтної діяльності. До них належать:

- ДСТ 18322 -78 «Система технического обслуживания и ремонта техники. Термины и определения» [5];
- ДСТ 2.602-95 «Ремонтные документы» (введений в дію як державний стандарт України з 01.01.98 р. наказом Держстандарту України від 24.12.96 р. № 569) [6];
- Положення про проведення планово – попереджувального ремонту виробничих будівель і споруд, затверджене постановою Держбуду СРСР від 29.12.73 р. № 279 [3];
- Положення про технічне обслуговування і ремонт дорожніх транспортних засобів автомобільного транспорту, затверджене наказом Мінтрансу України від 13.03.98 р. №102 [7].

Для відповідного контролю за станом об'єктів основних засобів та необхідністю в проведенні ремонту, в закладах освіти проводять періодичні і позачергові огляди будівель начальних корпусів, гуртожитків, їдалень обладнання, техніки та інших споруд які є власністю навчального закладу.

Огляд проводиться в складі комісії, яка затверджується наказом керівника закладу. У випадках, коли стихійними лихами або аварією пошкоджено застраховано майно, огляд проводиться із залученням відповідних експертів та представників влади та з обов'язковою умовою складання акту розмірів пошкодження.

Періодичні загальні огляди будівель та споруд проводять комісійно, два рази на рік навесні і восени.

Метою огляду – є визначення технічного стану будівель та споруд та виявлення дефектів і деформацій конструкцій, що потребують поточного і капітального ремонту або спеціального спостереження за їх станом. Результат весняного огляду служать для визначення об'єктів, що підлягають поточному ремонту в період літніх канікул та для уточнення обсягів капітального ремонту в наступному році.

Результати періодичних комісійних оглядів доповідаються в усній формі керівнику закладу або на засіданні апарату управління закладу.

Послідовність по проведенню ремонтних робіт, по об'єктах основних засобів, приймає керівник закладу.

Встановленні пошкодження та фізичний знос об'єктів основних засобів вимагають проведення поточного або капітального ремонтів.

До витрат на проведення поточного ремонту в закладах освіти відносять роботи із систематичної та своєчасної охорони частини будівель, споруд та іншого обладнання від передчасного зносу, а також усунення дрібних пошкоджень і несправностей.

До капітального ремонту будівель та споруд відносяться ті роботи, у процесі яких проводять заміну зношених конструкцій та деталей або заміну їх на міцніші та економніші, що поліпшують експлуатаційні можливості об'єктів, які ремонтують, за винятком повної заміни основних конструкцій (кам'яні та бетонні фундаменти будівель та споруд, усі види стін будівель та каркасів стін та інші).

Капітальний ремонт в закладах освіти проводиться як комплексним шляхом, так і вибірково.

Комплексним капітальним ремонтом інвентарного об'єкту є відтворення інвентарного об'єкту з використанням його структурних елементів та (або) їх частин (конструкцій, вузлів, деталей), які застосовуються в аналогічних структурних елементах відремонтованого об'єкту при збереженні функціонального призначення об'єкту в цілому. Можливо часткова зміна структури інвентарного об'єкту, якщо разом з ремонтними роботами проводилися роботи по реконструкції, модернізації, добудові або дообладнанню об'єкту.

Якщо ремонтований інвентарний об'єкт є системою інвентарних об'єктів (включає інвентарні об'єкти), то під комплексним капітальним ремонтом слід розуміти сукупність капітальних ремонтів всіх інвентарних об'єктів системи.

Дане вище визначення акумулює в собі наступні ознаки комплексного капітального ремонту:

1) використання при ремонті структурних елементів об'єкту та (або) їх частин дозволяє говорити про старий і новий стан одного і того ж об'єкту, а не про різні об'єкти до і після ремонту;

2) застосування «старих» матеріалів для ремонту в аналогічних структурних елементах відремонтованого об'єкту (при збереженні його структури і функцій в цілому) дозволяє відокремити ремонт від зведення нового об'єкту з матеріалів, одержаних від розбирання старого об'єкту в ході його ліквідації;

3) облік фізичного зносу — це критерій міри схожості об'єктів до і після ремонту. Новий об'єкт, як правило, не має фізичного зносу, тоді як капітально відремонтований об'єкт не може бути позбавлений від неусувного зносу.

На відміну від капітального ремонту інвентарних об'єктів, капітальний ремонт неінвентарних об'єктів розглядається як вибірково капітальний ремонт інвентарного об'єкту, в який входить як структурна одиниця даний неінвентарний об'єкт.

Тому для кваліфікації даного вибіркового ремонту як капітального не потрібне з'ясування того, чи використовувалися при ремонті структурні елементи неінвентарного об'єкту та (або) їх частини.

Отже, необхідною ознакою вибіркового ремонту інвентарного об'єкту є збереження (певною мірою) структури відновлюваних неінвентарних об'єктів (конструкцій, вузлів, деталей), що входять до складу інвентарного об'єкту, який підлягає ремонту. При цьому повної тотожності структур неінвентарних об'єктів до і після вибіркового ремонту, які є складовою їх інвентарного об'єкту, може і не бути, через проведення одночасно з ремонтом робіт по реконструкції, модернізації, добудові і дообладнанню.

Вибірковим капітальним ремонтом інвентарного об'єкту є відтворення вхідного в нього неінвентарного об'єкту при повній або істотній заміні його структурних елементів і при збереженні функціонального призначення неінвентарного об'єкту. При цьому можливо часткова зміна структури неінвентарного об'єкту, якщо разом з ремонтними роботами проводилися роботи по реконструкції, модернізації, добудові або дообладнанню об'єкту.

Необхідно відмітити, що різні визначення капітального ремонту обладнання, які надаються в економічній літературі, не передбачають вибіркового капітального ремонту, а лише комплексний капітальний ремонт.

Планування витрат на проведення ремонтів об'єктів основних засобів проводиться щорічно. Сума витрат на проведення ремонтів, зазначена в кошторисі закладу недержавної форми власності, не підтверджується ніякими розрахунками, а встановлюється за усним рішенням керівника закладу або головного бухгалтера.

Якщо роботи, пов'язані з виконанням капітального ремонту різних об'єктів основних засобів, плануються зі значною періодичністю, то такі роботи виконуються господарським способом закладу. Підрядний спосіб застосовують при комплексному капітальному ремонті, при значних обсягах капітального ремонту та необхідності високої кваліфікації або виконання спеціальних робіт.

Попередньо заплановані капітальний та поточний ремонти в середині будівель навчальних корпусів, гуртожитків, їдалень переважно проводяться в період канікул.

Тільки з-за можливості забезпечення неможливості допуску вихованців, учнів чи студентів до об'єктів ремонту, вони можуть проводитись в період навчального та виховного процесу.

Ремонти адміністративних приміщень плануються та проводяться в різні періоди року.

Характерною особливістю ремонтних робіт є формування витрат на проведення таких робіт.

Стан ремонтних робіт характеризується ефективністю, ступенем використання досягнень науково – технічного процесу, місцем і роллю робітника в ремонтному процесі. В умовах обмеженості ресурсів і досягнення планової ефективності виникає потреба постійного порівняння понесених витрат і отриманих результатів. Ця проблема посилюється під впливом інфляції, коли дані про ремонтні витрати необхідно повсякденно порівнювати з майбутніми витратами, що значною мірою залежить від впливу зовнішнього середовища. Можливість усунення або передбачення впливу багатьох негативних внутрішніх і зовнішніх факторів з'являється завдяки раціонально організованому обліку витрат на проведення ремонтних робіт.

У цілому, механізм господарювання закладу визначається ступенем управління витратами, до складу яких входять і витрати на проведення ремонтів об'єктів основних засобів.

Вимоги управління визначають окреме вивчення методики визначення ремонтних витрат та необхідність розробки для закладів системи контролю за собівартістю ремонтних робіт на основі розширення аналітичності групувань витрат, що застосовуються в обліку.

Для успішного управління витратами на проведення ремонтів об'єктів основних засобів закладу необхідно мати інформацію не лише про загальну суму ремонтних робіт, а й про складову їх калькуляції.

Облік витрат на проведення ремонтних робіт в різних закладах освіти здійснюють за різними статтями калькуляції, в наслідок чого в обліку не завжди відображається фактична собівартість виконаних ремонтів.

Розбіжність в калькуляційних статтях виникає внаслідок організаційних форм проведення ремонту, масштабів закладу та від характеру і складності основних засобів.

Автором пропонується класифікація методів ремонту основних засобів для застосування закладами освіти:

I. В залежності від форми організації ремонту:

- централізований;
- децентралізований;
- змішаний.

II. В залежності від масштабів закладу:

- вузловий;
- індивідуальний;
- швидкісний.

III. В залежності від характеру і складності основних засобів:

- післяоглядовий;
- періодичний;
- стандартний;
- гарантійний;
- аварійний.

Централізована форма проведення ремонту можлива лише при наявності в навчального закладу структурно відокремлених підрозділів, які розміщені в межах одного населеного пункту. При централізованій формі, ремонт усіх об'єктів основних засобів здійснюється ремонтним персоналом головного навчального закладу. Застосування централізованої форми проведення ремонтів слід розглянути районним управлінням освіти, створивши при районних управліннях освіти бригади ремонтного персоналу.

При децентралізованій формі організації ремонту всі види ремонтних робіт проводяться робітниками навчального закладу. Дану форму можуть застосовувати самостійні навчальні заклади приватної та колективної форми власності.

Змішану форму проведення ремонтних робіт доцільно застосовувати структурно відокремленими підрозділами закладів освіти. Нескладні за видами ремонтні роботи проводяться працівниками структурних підрозділів. Значні за обсягами ремонтні роботи, ремонти, які вимагають необхідної високої кваліфікації або виконання спеціальних робіт та ремонти технічно складного обладнання та техніки проводяться ремонтним персоналом головного навчального закладу.

При ремонтах спеціального, технічного та нового обладнання слід застосовувати післяоглядовий метод ремонту. Основне його мета полягає в тому, що об'єкти основних засобів підлягають періодичному огляду, на основі результатів якого встановлюються необхідність, зміст, терміновість та розрахунковий обсяг витрат на проведення необхідного ремонту. Підвищити оперативність післяоглядового ремонту можна застосуванням в закладах Журналів реєстрації замовлень на терміновий ремонт. Замовлення на терміновий ремонт повинні будуть надавати та реєструвати в Журналі відповідальні особи за збереження об'єктів основних засобів.

При ремонті універсального обладнання, будівель та споруд доцільно застосовувати періодичний метод ремонту для чого слід згрупувати об'єкти основних засобів за термінами використання. Розраховуючи середній коефіцієнт придатності групи

основних засобів встановлювати терміни та обсяги ремонтів, які будуть уточнюватись даними загального та часткового оглядів об'єктів основних засобів. Для цього слід розрахувати коефіцієнти придатності по кожному об'єкту групи основних засобів та встановити його середню величину.

Стандартний ремонт основних засобів доцільно використовувати при здійсненні ремонту складних машин (обладнання друкарень, копіювальних центрів, автомобілів та інше). При ньому заздалегідь точно встановлюються і відповідно дотримуються терміни виконання ремонтів.

Гарантійний метод ремонтних робіт проводиться по об'єктах які вийшли з ладу або при використанні яких встановлено скриті дефекти, які впливають на процес використання в господарській діяльності даного об'єкту брак виробника в період дії гарантійного обслуговування суб'єктами реалізації даних об'єктів. Для застосування даного методу в закладах слід вести обов'язковий контроль за термінами дії гарантійних строків на придбанні основні засоби.

Аварійний метод ремонту застосовується при проведенні ремонтів викликаних стихійними лихами та аваріями.

По об'єктах основних засобів, які складаються з конструктивно відокремлених вузлів (комп'ютерна техніка, автомобілі, спеціальне медичне обладнання) ремонти проводяться із застосуванням вузлового методу. Суть даного методу полягає в тому, що зняті з об'єкту окремі вузли та деталі підлягають ремонту, якщо це можливо. Вузли та деталі, які не підлягають ремонту знеособлюються та замінюються на нові.

Основною перевагою вузлового методу ремонтних робіт є скорочення часу на проведення ремонту, так як об'єкт не підлягає повному розбиранню, ремонт нескладних полумок вузлів та деталей на місці, зниження вартості транспортних послуг при необхідності транспортування деталей до спеціальних майстерень. Наведених переваг можна досягти лише при умові наявності в закладі відповідних спеціалістів.

Індивідуальний метод ремонтних робіт застосовують при проведенні ремонтних робіт окремих частин будівель та споруд (аудиторій, класів, кабінетів та інших приміщень) із-за неможливості проведення комплексного ремонту.

При необхідності скорочення термінів ремонтних робіт, викликаних як виробничими так і природними причинами, слід застосовувати швидкісний метод ремонту. Суть даного методу полягає у високій та ретельній організації робіт, частинного чого можна досягти пунктуально точним складанням дефектного акту, забезпеченням необхідними складовими матеріалами для проведення ремонту, швидкістю доставки до місця здійснення ремонту, залученням найкращих спеціалістів, з –за необхідності залучити спеціалістів на договірних умовах, забезпеченням необхідними інструментами та безперебійною їх роботою, проведенням робіт у святкові та вихідні дні.

Різноманітність методів ремонтів об'єктів основних засобів викликає необхідність уточнення деяких номенклатур статей витрат на їх проведення (таблиця 1).

До складу матеріальних витрат включено статтю «Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби» яким на сьогоднішній день навчальні заклади повинні віддавати перевагу перед готовими виробами (віконні та дверні коробки, віконні рами, дверні полотна та інші) для зниження собівартості ремонтних робіт.

До складу матеріальних витрат окремою статтею включено статтю «Запасні частини», так як запасні частини безпосередньо при ремонтах технічного обладнання, комп'ютерної техніки та автомобілів займають значний відсоток в матеріальних витратах.

Рекомендується приділити значну увагу зворотнім відходам, які на практиці взагалі не обліковуються і їх вартість не виключається з понесених фактичних витрат на ремонт. З метою правильного формування собівартості ремонтних робіт та посиленням

контролю за зворотними відходами введена стаття, яка вираховується з собівартості проведеного ремонту, «Зворотні відходи».

Таблиця 1

Склад калькуляційних витрат ремонтних робіт, рекомендована до застосовуються в навчальних закладах

Структура видів витрат згідно з ПСБО 16 «Витрати»	Склад витрат, які можна віднести до конкретного об'єкту витрат згідно з ПСБО 16 «Витрати»	Склад витрат, які можна віднести до конкретного об'єкту витрат за пропозицією автора
1	2	3
Прямі матеріальні витрати	Вартість сировини, основних матеріалів, покупних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, допоміжних та інших матеріалів, за вирахуванням зворотних відходів	Вартість сировини, основних матеріалів, покупних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, палива, запасних частин та інших матеріалів, за вирахуванням зворотних відходів
Прямі витрати на оплату праці	Заробітна плата та інші виплати робітникам зайнятим у процесі виконання робіт	Основна та додаткова заробітна плата, оплата годин понадурочної роботи, оплата роботи у святкові та неробочі дні, робітникам зайнятим у процесі виконання робіт; оплата перших п'яти днів допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю робітникам зайнятим у процесі виконання робіт
Інші прямі витрати	Відрахування на соціальні заходи, амортизація, втрати від браку, які складають вартість остаточно забракованої продукції за справедливою вартістю; суми, що відшкодовуються робітниками, які допустили брак; інші прямі виробничі витрати	Відрахування на соціальні заходи, втрати від браку які складають вартість остаточно забракованої продукції за справедливою вартістю; суми, що відшкодовуються робітниками, які допустили брак та суми утриманні за порушення встановлених термінів для виконання робіт (вираховуються), супутня продукція (вираховуються) за можливою ціною реалізацію або за справедливою ціною для подальшого використання

Для більш високої ефективності контролю за витратами на оплату праці та їх складовою, витрати на оплату праці рекомендується деталізувати за наступними статтями: «Основна заробітна плата робітників», «Додаткова заробітна плата», «Компенсаційні та інші виплати робітникам», «Допомога на період тимчасової непрацездатності (перші 5 днів)».

Перелік посилань:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27.04.00 р. № 92.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. № 318.
3. Положення про проведення планово – попереджувального ремонту виробничих будівель і споруд, затверджене постановою Держбуду СРСР від 29.12.73 р. № 279.
4. ДСТУ 2860-94 «Надійність техніки. Терміни та визначення».
5. ГОСТ 18322 -78 «Система технического обслуживания и ремонта техники. Термины и определения».
6. ГОСТ 2.602-95 «Ремонтные документы» (введений в дію як державний стандарт України з 01.01.98 р. наказом Держстандарту України від 24.12.96 р. № 569).
7. Положення про технічне обслуговування і ремонт дорожніх транспортних засобів автомобільного транспорту, затверджене наказом Мінтрансу України від 13.03.98 р. №102
8. Білоконний П.Г., Боднар Т.П. Організація матеріального, технічного та маркетингового обслуговування підприємств ринкового типу (організаційний менеджмент). – Вінниця: ВІРЕУ, 1997. – 156 с.
9. Ефимов А.Н. Промышленность и строительство // Экономическая энциклопедия. – М.: Советская энциклопедия, 1964. – Т.2. Н-СЕБ. – 963 с.
10. Ионас Б.Я., Рейнин С.Н. Экономика строительства. – М.: Высшая школа, 1977. – 448с.
11. Пирогов К.М., Нодель Г.М. Экономика, организация и планирование ремонтно-монтажных работ (в текстильной и легкой промышленности). – М.: Легкая и пищевая промышленность, 1983. – 283 с.